

HEEMKUNDEKRING "PEELLAND" te HELMOND
Opgericht 24 mei 1948

Secretariaat: Oostende 31A

L.S.,

Hierdoor hebben wij de eer U uit te nodigen tot
deelname aan de excursie naar:

ACHELSE KLUIS

op zondag 8 september a.s.

Samenkomst om half twee n.m. op de Markt bij
van Vilsteren

Hieronder volgt het programma:

- 1) Vertrek uit Helmond om 1½ uur.
 - 2) Aankomst bij de Achelse Kluis + 2½ uur.
 - 3) Ontvangst door de Zeer Eerw. Pater E.P. Dominicus
de Jong, c.a. R.
 - 4) Wandeling (+ 15 minuten) naar Weerderhuys vroeger
grenskapel. Hier geeft Pater de Jong een historisch
overzicht van deze kapel en haar samenhang met de
Kluis.
 - 5) Film over het leven van de Trappisten in de Kluis.
 - 6) Koffietafel aangeboden door de E.E. Paters Trappisten.
 - 7) + 7 uur aankomst te Helmond
-

De reis zal plaats hebben per autobus. De kosten bedragen
f.2,50 per persoon. Een paspoort of bewijs van Nederlan-
derschap is niet vereist.

De leden die per fiets aan de excursie willen deelnemen
worden verzocht uiterlijk half drie bij de Achelse Kluis
aanwezig te zijn.

Het Bestuur

DE ACHELSE KLUIS

Aan een studie van Pater Dom.de Jong over "De oorspronkelijke eremietenregel van de Achelse Kluis" ontleen wij het volgende. De geschiedenis van de Achelse Kluis wordt in vier perioden ingedeeld, overeenkomstig de lotsbestemming welke de plek van de huidige Kluis in de loop der tijden heeft gehad.

a) Grenskapel. Bij het vredestractaat van Munster in den jare 1648 gingen de katholieken van de Meijerij van 's-Hertogenbosch een moeilijke tijd krijgen, omdat vanwege de druk der plakaten niet meer viel te denken aan een openbare en plechtige viering van de aloude eredienst binnen de generaliteit. Meerdere grensplaatsen van Kempen- en Peelland trokken zich uit de slag door over te gaan tot de oprichting van hei- of grenskerken juist buiten het gebied der staten. De laatste grenskapel aan de Zuidzijde van de Meijerij is van het jaar 1656 en werd gebouwd door de vereende machten van de inwoners van Waalre, Valkenswaard en Schaft. Ter plaatse waar thans de Kluis gelegen is bevond zich in de dagen van de grenskapellentijd de pastoorwoning van waaruit de grenskapel Valkenswaard c.a. werd bediend. Pastorie en Kapel lagen 2170 M. van elkander verwijderd. Toen in 1672 de grenskapellen haar betekenis gingen verliezen tengevolge van de inval der Fransen, mochten de Katholieken natuurlijk tegen de nodige recognitiën overgaan tot het inluiden van het schuurkerkensysteem. De Valkenswaardse grenskapel onder Achel verdween; de pastorie of "het Weerderhuys" verloor ook zijn bestemming en kwam in handen van de Armentafel van Valkenswaard.

b) Eremitage. In 1680 kocht een zekere Petrus Wijnants van Eynatten het Weerderhuys aan om zich daar als Kluizenaar te vestigen. Hij had spoedig volgelingen. Zij noemden zich Broeders Eremieten van de congregatie van de H. Joseph in de Achelse Hei. De eremitage werd in 1798 opgeheven.

c) Pachthoeve. Baron van Tuyl tot Serooskerken te Heeze wist de uitgestrekte goederen van de opgeheven Eremitage tegen een zoet prijsje in handen te krijgen. Drie pachters met hun huisgezinnen betrokken de Kluis.

Cisterciënserklooster.

In 1844 werden tussen de cisterciënsers van Westmalle en Meerseldreef enerzijde en de Grondheer van Heeze en Leende c.a. anderzijds onderhandelingen geopend over een eventuele aankoop van de Achelse Kluis. De koopacten werden ondertekend op 9 april 1845. Op 9 maart 1846 ~~betrok~~ de ~~biory~~ van St. Benedictus van Meersel-Dreef haar nieuwe woonplaats, de Achelse Kluis.

Groote en Kleine Koningsbede

Wij in het vorig artikel ons even verplaatst hebben in de tijd dat Brabant generaliteitsland was is het thans een geschikte gelegenheid ook iets te memoreren over de onrechtvaardige belastingen gedurende bijna 170 jaar van verdrukking. In de registers der belastingopbrengsten waarvan er nog een groot aantal in het gemeentearchief aanwezig zijn komt ook voor de opbrengst der Groote en Kleine Koningsbede. Wat waren dit nu?

Prof. Dr. Goossens zegt hiervan in zijn rede uitgesproken bij de viering van de eerste geboortedag der R.K. Handelshogeschool te Tilburg op 7 maart 1929 o.m. het volgende: Toen de beden (een belasting door de vorst van zijn onderdanen geheven) in het Hertogdom Brabant in 1525 zo talrijk en hoog waren geworden meende men beter te doen, in plaats van een directe omslag te heffen, het bedrag der beden op te nemen in erflosrenten tegen penning 16 s.i. $6\frac{1}{4}\%$. Men had alzo alleen de rente op te brengen en tevens voor aflossingen te zorgen. In 1536 kwamen er geen gegadigden meer voor erflosrenten. Om nu toch het benodigde geld te krijgen ging men lijfrenten verkopen waarvoor zelfs een rente van $12\frac{1}{2}\%$ werd betaald. Met deze nieuwe vorm van betaling der beden hangt de Grote en Kleine Koningsbede samen. De nieuwe bede van 1540 waarbij voor zes jaren een som van f.200.000 per jaar werd toegestaan werd wederom door opgenomen gelden voldaan. De omslag die nodig was om de interest voor deze som te betalen werd nu onder de naam Kleine Bede geheven. In 1571 werd wederom een bede van twee ton toegestaan waaruit tevens de achterstallige bedragen der vorige zouden mogen worden betaald en deze bede werd de Groote Bede gedoopt.

Na de vrede van Munster in 1648 was de eerste belasting die de Hoogmogendheden in Brabant invoerden de Verponding, een belasting op alle onroerende goederen die ook in de Verenigde Provinciën werd geheven. Het was dus natuurlijk geweest dat met de invoering der verponding de vordering der Groote en Kleine Koningsbeden waren kon te vervallen te meer daar de inkomsten der hertogelijk domeinen in Brabant ook door de Staten Generaal waren aangeslagen. Brabant moest dus dubbel belasting betalen bij herhaling werden over het handhaven dezer belasting Klachten naar den Haag gezonden. Echter zonder resultaat. De Staten wilden dat Brabant de oude schulden betaalde. Maar het ergste was, dat, toen de schulden reeds afgelost waren, Brabant de Groote en Kleine Koningsbeden moest blijven doorbetalen. Het was dan ook geen wonder dat juist tegen de heffing dezer beden de Brabantse afgevaardigden, zo gauw zijn hun stem na 1795 in 's-landsvergaderzaal konden laten horen, het hevigste verzet kwamen en aandrongen op een gelijke behandeling met de overige gewesten, waar de heffing der beden na een verponding geheel onbekend was. Wij hebben hiermee alleen iets gememoreerd over de Koningsbeden. Heel veel is nog over onrechtvaardig geheven belastingen in Staat Brabant te vertellen doch hierover misschien later.

TENTOONSTELLING "HELMOND IN OORLOGSTIJD en BEVRIJDING"

Het Bestuur van V.V.V. heeft de medewerking van onze Kring gevraagd bij de organisatie van de expositie Helmond in oorlogstijd en bevrijding welke tentoonstelling tijdens de bevrijdingsdagen op 21 en 22 september a.s. in het Kasteel-Raadhuis zal worden gehouden. Het Bestuur heeft gaarne zijn medewerking toegezegd.
